

თამარ მახარაძე - საჯარო პოლიტიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ანასტასია ქიტიაშვილი - ფსიქოლოგიის დოქტორი, პროფესორი, ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თამარ გაგოშიძე - ფსიქოლოგიის დოქტორი, პროფესორი, ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

უნივერსიტეტების ინკლუზიურობის აღქმა განათლების მეცნიერებათა მიმართულების სტუდენტებში

მოცემული კვლევა წარმოადგენს კვლევითი პროექტის ნაწილს, რომელიც განხორციელდა სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ დაფინანსებულ საგრანტო პროექტის - „მასწავლებლები ინკლუზიური განათლების მხარდასაჭერად“, (გრანტი №FR-21-3869) - ფარგლებში.

აღნიშნულ კვლევაში გაანალიზებულია განათლების მეცნიერებათა მიმართულების სტუდენტების აღქმა მათი უნივერსიტეტის ინკლუზიურობის შესახებ. ასევე, შესწავლილია მათი, როგორც მომავლი მასწავლებლების შეხედულება, თუ რამდენად თვლიან თავს მზად, რომ ასწავლონ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებს და ზოგადად, როგორ უყურებენ ინკლუზიური განათლების იდეას.

არაერთი კვლევა აჩვენებს, რომ საქართველოში ინკლუზიური განათლების ხარისხი დაბალია და ძირითად მიზეზად სწორედ მოქმედი მასწავლებლების დაბალი პროფესიული კომპეტენცია და ინკლუზიური განათლების მიმართ მათი არაადეკვატური დამოკიდებულებები სახელდება (მახარაძე და სხვებ., 2019; ჭინჭარაული & ჯავახიშვილი, 2014).

კვლევა დაეყრდნო როდენობრივ მეთოდს, კერძოდ, თვითადმინისტრირებადი კითხვარით შესწავლილი იყო სტუდენტების შეხედულებები ოთხ უნივერსიტეტში: ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში და აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. კითხვარი აგებულია 2011 წელს Tony Booth და Mel Ainscow -ს მიერ შემუშავებული ინკლუზიურობის ინდექსის (The Index for Inclusion) მიხედვით, რომელიც გამოყენებულია სკოლების ინკლუზიური ღირებულებების შესაბამისად განვითარებისათვის (Booth, T. and Ainscow, M. (2011) Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. Centre for Studies on Inclusive Education, Bristol). ისევე როგორც ინკლუზიურობის ინდექსში, ჩვენ მიერ შემუშავებული კითხვარი შედგება სამი განზომილებისა და ექვსი ქვეგანზომილებისგან. ჩვენ მიერ ფორმულირებული კითხვარი შედგებოდა 44 კითხვისაგან - კითხვარმა გაიარა ვალიდაციის პროცესი - ვალიდაციაში მონაწილეობდა 761 სტუდენტი ზემოთ აღნიშნული ოთხი უნივერსიტეტიდან და 15 სფეროს ექსპერტი.

კვლევა დაეყრდნო რეპრეზენტატულ შერჩევას - კვლევაში მონაწილეობა მიიღო ზემოაღნიშნული ოთხი უნივერსიტეტის მასწავლებლის მომზადების ინტეგრირებული საბაკალვრო-სამაგისტრო პროგრამის 302 სტუდენტმა.

შედეგებმა აჩვენა, რომ სამიზნე უნივერსიტეტებში სტუდენტების მოსაზრებები მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება ერთმანეთისაგან. სტუდენტების დიდ ნაწილს მიაჩნია, რომ მათი უნივერსიტეტები ხელს უწყობენ უნივერსიტეტში ინკლუზიური კულტურის განვითარებას, ინკლუზიური პოლიტიკისა და პრაქტიკის დანერგვას; კვლევამ აჩვენა, რომ მომავალი მასწავლებლების მნიშვნელოვან ნაწილს გაუჭირდა იმის განსაზღვრა, არის თუ არა მზად ასწავლონ სსსმ მოსწავლეებს.

საკვანძო სიტყვები: ინკლუზიური განათლება, ინკლუზიურობის ინდექსი, ინკლუზიურობის აღქმა, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე.

Tamar Makharadze, PhD in Public Policy, Associate Professor, Faculty of Social and Political Sciences, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Anastasya Kitiashvili, PhD in Psychology, Professor, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Tamar Gagoshidze, PhD in Psychology, Professor, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Perception of inclusiveness among the students of Educational Sciences at Georgian universities

The given study is a part of the research project carried out within the research project “Teachers for Inclusive Education” supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (N^oFR-21-3869).

The given study analyzes the perception of the students of Educational Sciences about the inclusiveness of their universities. Also, the attitudes of future teachers have been explored toward the idea and conception of inclusive education; and whether they feel confident to teach pupils with special educational needs and disabilities (SEND).

A number of studies show that the quality of inclusive education in Georgia is low; and this is explained by the limited professional capacity of teachers to work with pupils with SEND and their intolerance toward inclusive education (მახარაძე და სხვებ.,2019; კონკარაული & ჯავახიშვილი, 2014).

Quantitative research methods have been used in the study; in particular, a self-administrated survey has been carried out with the students of Educational Sciences at four Georgian universities: Ivane Jaavkhishvili Tbilisi State University, Shota Rustaveli Batumi StateUniversity, Iakob Gogebashvili Telavi State University, and Akaki Tsereteli State University. The questionnaire has been based on the Index for Inclusion developed by Tony Booth and Mel Ainscow in 2011 - a guide to school development led by inclusive values (Booth & Ainscow, 2011). The questionnaire, like the Index for inclusion, consists of three dimensions and six sub-dimensions: The developed questionnaire went through the validation process - 761 students and 15 field experts participated in the validation study. The research results found out the majority of future teachers feel uncertain whether they have enough competence to work with pupils with SEND; they feel less prepared to work with pupils with emotional and behavioral difficulties.

Keywords: Inclusive education, index for inclusion, perception of inclusion, students with special educational needs and disability (SEND).